

דפירושו שלם, עיין תוספות (שם ד"ה ריסק).
 וצרכות (נ: תוספות ד"ה מודים) כתבו, אהך דכוס
 של צרכה צריך שיהיה חי ומלא כו' (נא.),
 דכוונת תיבת 'חי', שיהיה הכוס שלם ולא
 שבור, והציאו ראיה גם כן מהך דמכות, ד'חי'
 פירושו שלם, עיין שם.

ובין מצינו גם בלישנא דקרא, צנצא קמא
 (סד:), גניצה וחיים - לכדרב, דאמר אחייה
 לקרן כעין שגג, וצרש"י (שם ד"ה אחייה), דאם
 גנז צהמה והוכחשה או הוולה, משלם כשעת
 הגניצה, דכתיב חיים - החייהו לקרן של גניצה
 שיהא שלם, עיין שם, הרי דפירושו תיבת 'חיים'
 דקרא - על שלימות. ועיין עוד ירושלמי
 פסחים (פ"ט ה"ט), מכל החי מכל צער (צראשית
 ג יט), שיהיו שלימין צאצריהן, וגם כן תיבת
 'החי' קדריש, דהכוונה על שלימות שיהא שלם
 צאצריו. והוא עמנו דרש הש"ס דידן עבודה

זרה (ה:), מכל החי כו' שחיין ראשי איברים
 שלהיס.

כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים
 לשומר וגו' (כב, ז).

חיובי שומרים אינם נוהגים בהקדש משום דחשיב
 שאילה בבעלים - אמנם הגזבר לא חשיב בבעלים

בירושלמי תרומות (פ"א ה"א) נחלקו,
 אם הגזבר חשיב בעלים
 בהקדש¹²³⁴⁵⁶⁷. ויש להעיר צוה מש"ס תמורה
 (נב:), דקאמר, המתפיק עולה לצדק הצית, אין
 צה אלא עיכוב גזברין בלצד. ופירש רש"י (שם:
 ד"ה גזברין), שאינה קריצה עד שיצואו הגזברין
 לעמוד על גבה, כדאמרינן צתענית (כו:). האין
 קרצנו של אדם קרב, והוא אינו עומד על גזיו,
 עכ"ל¹²³⁴⁵⁶⁷ ריט.

רסז. ציונים לתורה כלל לה ד"ה וע"ע ברכות. וכן כתב בגליוני הש"ס ברכות נ: בתוספות ד"ה מודים.
 רסח. לענין אם הגזבר יוכל לתרום תרומה מפירות של הקדש, ולא יוחשב כמו התורם שאינו שלו, דאין
 תרומתו תרומה, כדאיתא במשנה תרומות פ"א מ"א. וראה עוד גליוני הש"ס ירושלמי דמאי פ"א ה"א ד"ה
 רבי; שם ירושלמי זרעים כרך ג אות קכט. (וכן לשאר דברים הנצרך להם דין 'בעלים'. ועיין זרע אברהם - להגאון רבי
 מנחם זעמבא ז"ל - סימן טז אות ו, שהאריך שם בענין זה - הגאון רבי אברהם לופטביר ז"ל חתן האור שמח ז"ל. ובר"ה גם, כתב:
 "ונפקא מינה טובא, וכמו שחקרתי במקום אחר, לענין תחומין דקיימא לן - ביצה לז. - דהבהמה והכלים כרגלי הבעלים, אם חפצי
 הקדש מותר לטלטל חוץ לתחום. וכמו כן לענין מוקצה בהקדש").

רסט. יש לציין, כי לפי דברי רש"י תמורה אלו, סתר רבינו מה שהעלה בגבורות שמונים אות סג ד"ה ומעתה
 - ד"ה ונלע"ד, במקור מצות עמידת הבעלים על הקרבן, שכתב שם: "לא מצינו בש"ס - לפי זכרוננו העני,
 מקור הדבר מהיכן נלמדת מצוה זאת. ואך ברש"י סוטה... ולכאורה זה הלימוד מתמיה מאוד... ונראה לענ"ד
 בזה, על פי מה שמצאתי בספר יראים... שהביא פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש (פסחים סג:), אי בעינן 'על'
 בסמוך. וכתב בזה, וז"ל: ויש 'על' דהוי שלא בסמוך - לדברי הכל, כגון וכפר הכהן על הנפש (במדבר טו,
 כח), דבכל היכי דמוכת ענינא דקרא - לא פליגי, עכ"ל. ונראה לענ"ד לולי דברי היראים, דיש לומר דגם הך
 קרא - דוכפר הכהן על הנפש, מתפרש באמת 'על' בסמוך, ומכאן הוא דילפינן מצות עמידת הבעלים על
 הקרבן, דמפרשינן וכפר הכהן על הנפש - 'על' בסמוך, ולכן צריך שיעמוד המתכפר בסמיכות לכהן המכפר
 עליו בהקרבה", עיין שם שהאריך בזה.

אולם, רבינו עצמו שדא נרגא בדבריו אלה, עיין גליוני הש"ס תענית כח. ד"ה והאין, שחתר גם כן במקור
 הדבר, וכתב בקצרה כדבריו בגבורות שמונים. וכתוך דבריו, כתב: "ועיין תמורה לב: ברש"י, דגם שם הוזכר

בוננתו, דכיון דהעולה היא קנויה לגבוה, ואין לזעלים זה דבר - מלכד זכות מלות עמידה, שמלוא עליו לעמוד על גבה בשעת הקרבתה, כדלמרינן בשענית האין קרצנו של אדם קרצ והוא אינו עומד על גביו, ואם כן רק זה - הזכות מלוא - היה יכול להקדיש לדק הבית, וקנה הדק הבית זה הזכות, ועל כן גזרי דק הבית מעכבים מלהקריבה עד שיצואו הם ויעמדו על גבה.

מחברת 1234567

ואם כן, מוכח מזה להדיא, דהגזר חשיב צעלים בהקדש. דאין לומר דאכתי רק הגבוה צעליו, ואם כן הגבוה מחויב לעמוד בשעת הקרבת העולה, והגזר עושה זה רק צעד הגבוה ובשליחותו. דזה אינו, דהגבוה הרי בלאו הכי עומד שם, כי מלא כל הארץ כבודו יתברך (ישעיה ו, ג), ואין צורך לשליחות הגזר, ועל כרחק שהגזר עצמו חשיב צעלים, ועל כן ספיר מחויב לעמוד.

ותלמידי האברך החו"צ מו"ה יוסף חיים דוד רייך נ"י מפה"ע העירנו, דהרשב"א בחולין (קלט. ד"ה אצל) כתב, לענין מקדיש פירות שזכו ומרדו, דפקע קדושייתהו (חולין סס), שזהו מפאת יאוש הגזר, לפי שהגזר מחייב מהם, שאינו יודע היכן הם, עיין שם. ומוכח דהגזר נחשב צעלים ממש בהקדש, דאי נימא דהגבוה נחשב צעלים, אם כן הרי הגבוה יתברך יודע היכן הוא, וליכא יאוש, עד כאן דברי התלמיד רעב.

ואני מנאמי באור החיים ז"ל (כאן ד"ה א), דרק הוא יתברך נחשב צעלים בהקדש, ולא הגזר. שכתב ז"ל, וז"ל: אל רעהו, רבותינו ז"ל אמרו (בבא מציעא מ:), ולא של הקדש רעב. ונראה לי לתת טעם הדבר, שהוא לטעם עצמו שזה ד' לפטור צעלים (להלן פסוק יד), ושפיר יקרא האדון (יתברך) צעליו של הקדש עמו, שאין לך שעה ורגע שאין ד' מצות עמידה דבעל הקרבן על הקרבן. ושם אין שייך הטעם בתורת מתכפר, עיין שם היטב, ועיין שם. (וראה עוד כלי חמדה פרשת פנחס אות ד ס"ק ב: "ראיתי בספר גבורות שמונים - אשר זה מקרוב כשהייתי בבענין כבדני בו ידידי הגאון המחבר שליט"א, שגם כן שב על מדוכה זו בספרו אות סג... והרב המחבר שיחיה יצא לדון בדבר החדש, על פי מה שמצא בספר יראים...", ועיין שם מה שהשיב על דברי רבינו).

ער. שהרי מהני שליחות לחיוב עמידת הבעלים על הקרבן, וכדמוכח להדיא מהא דתיקנו אנשי המעמד על הקרבנות - שהוא מפאת שליחות, ראה תוספתא תענית פ"ג ה"ב: "עמדו נביאים... וקבעו שם עשרים וארבע מעמדות... שנאמר (במדבר כח, ב) צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי, אי אפשר לומר כל ישראל, אלא מלמד ששלוחו של אדם כמותו". ועיין עוד לשון הירושלמי תענית פ"ד ה"ב; רש"י יומא לו: ד"ה ואנשי; רמב"ם הלכות כלי המקדש פ"ו ה"א, ואם כן הכי נמי היה מקום לומר כן גם לגבי עמידת הגזר.

רעא. בענין. כי דברי רבינו אלה - הנדפסים באתון דאורייתא (ראה עמוד הבא הערה ערה), נכתבו כאשר גר בעיר בענין, ראה דף השער לספר הנזכר: "חברתי אני... מק"ק בענין". ואודות תלמידו זה, ראה לעיל פרשת יתרו עמוד קכ הערה תיא.

ערב. בלקח טוב כלל ה אות א ד"ה והנה - הב', מביא גם כן דברי הרשב"א אלה, בשם: "תלמידי האברך החרף ובקי מו"ה יוסף חיים דוד רייך נ"י". (ומוסיף רבינו שם בשמו, לבאר לפי דברי הרשב"א אלה - דברי הירושלמי תרומות פ"א ה"ד, וסיים עליו: "ודברי טעם הם").

רעג. דבהקדש ליכא חיובי שומרים.

עושה פעולה עם האדם - בין בצחינת גופו
בין בצחינת לרכיו, עכ"ל ז"ל.

האיר ז"ל עינינו - בטעם מיעוט
הקדשות מחיוצי שומרין, מפני שהוא שאלה
בעלים (עיין בבא מציעא נה.), שהוא יתברך -
בעלים של ההקדש - הוא תמיד עמו לפעול
חסד עם האדם שההקדש הוא בפקדון אללו
בין בצחינת גופו כו'. והשתא, אי נימא דהגזר
נחשב בעלים בהקדש, אם כן הרי היה צריך
שהיה הגזר עם ההקדש כדי שיוחשב שאלה
בעלים, ועל כרחק שאין הגזר נחשב
בעלים יעד, וכמוצן רעה.

אם טרוף יטרף יביאהו עד הטרפה
לא ישלם (כב, יב).

הכרת העדים על איברי הבהמה מהני
- ואם הכרת איברים מהני מה"ת בעדות אשה

איתא במשנה יצמות (קכ.), אין מעידין (על
האיש שמת, רש"י) אלא על פרטוף פנים
עם החוטם. נראה, שהוא רק חומר דרצון,
חדא, דכך נראה מלשון הש"ס בכורות (מו:),
חא שמע, פדחת (מלמ, רש"י) בלא פרטוף פנים,

פרטוף פנים בלא פדחת, אין מעידין עד שיהו
שניהם עם החוטם כו', שאני עדות אשה
דלחמירו זה רצון, עיין שם. ואם כן, לשון זה
- 'דלחמירו זה רצון', הרי משמעו דהוא
רק חומר דרצון, ומדאורייתא סגי בהכרת
פדחת לחוד בלי החוטם יעד.

ועוד אני דן ממקרא כתוב בתורה, כי יתן
איש אל רעהו חמור או שור (לעיל פסוק ט), אם
טרוף יטרף יביאהו עד הטרפה לא ישלם.
ואף דדרשו בבבא קמא (יא.), בהך דיביאהו עד
- יביא עדים שנטרפה באונס ופטור, מכל
מקום אין מקרא יוצא מידי פשוטו (עיין שבת
סג.), ובפשוטו של מקרא כתב האבן עזרא
בפירושו (כאן ד"ה יביאהו), וז"ל: יביאהו עד, יביא
קצת הנטרף - להיות לו לעד, על דרך שכתוב
(עמוס ג, יב) כַּאֲשֶׁר יֵלֵךְ הָרָעָה מִפִּי הָאָרֶץ שְׁתִּי
כָּרְעִים אוֹ בָּדֵל אֶזְרִיעִי, עכ"ל.

ובן כתב הרמב"ן (כאן) בפירושו, בשם
המכילתא (דרשב"י כאן), וז"ל: ורבי אברהם אמר,
יביאהו עד, שיביא קצת הנטרף שתי כרעים
או בדל אוזן - להיות לו לעד. וכן ראיתי
במכילתא דרבי שמעון בן יוחאי, אבא שאל
אומר, יביא עדים יעד, שנאמר (עמוס טס) כה

עדר. בהמשך הדברים, מביא רבינו: "עוד סברא זו להאור החיים ז"ל... דמוכח להדיא דסבירא ליה ז"ל דאין
הגזבר נחשב בעלים בהקדש", עיין שם לענין מצות שכחה בשדה, אם יואיל שכחת הגזבר. (וראה דרך אמונה
- להגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א - הלכות מתנות עניים פ"ב ה"ח ס"ק עה ובציון ההלכה ס"ק קפה).
ערה. אתון דאורייתא כלל ג ד"ה ודע - הב'; קונטרס אחרון שם ד"ה ולענין.
רעו. בהמשך הדברים, מוכיח רבינו עוד מסוגיא דיבמות גופא, דזה רק חומר דרבנן. וראה עוד שו"ת צמח
צדק אה"ע סימן סג אות א; שו"ת חבצלת השרון אה"ע סימן מב ד"ה וא"כ - ד"ה אך.
רעו. תנוך האוזן, ראה רש"י עמוס שם ד"ה בדל; תוספות בכורות לו. ד"ה מן.

רעה. כן הוא גירסת הרמב"ן דפוס ראשון - רומא רל. (וגירסא זו היה גם ברמב"ן שלפני המגן אברהם ז"ל, ראה זית
רענן - ווינצא תקג - בפרשתנו. ובהגהותיו זית רענן על הילקוט שמעוני בפרשתנו רמז שמו אות כב, לא הביא שם כלל דברי הרמב"ן
אלה, עיין שם. וכן הוא גירסת הגאון רבי יוסף שאול נאטנאהן ז"ל, עיין שו"ת שואל ומשיב מהדורא קמא ח"ג סימן קפה ד"ה